

# Scenariusz zajęć związanych z utworem Feliksa Nowowiejskiego

Szkoła muzyczna I stopnia 4-6 (zajęcia grupowe)

Wprowadzenie do scenariusza

Scenariusz lekcyjny jest tylko ścieżką, która wyznacza poszczególne elementy lekcji.

Praktyka nauczycielska przynosi wiele sytuacji nieprzewidzianych, szczególnie ze strony uczniów, dlatego scenariusz ten, dobrze jest traktować jak najbardziej elastycznie.

Mam nadzieję, że scenariusz będzie też inspiracją do własnych pomysłów związanych z innymi tematami. Zawód nauczyciela jest, szczególnie obecnie, bardzo wymagający, ale także niezwykle cenny. Pedagodzy przestają być jedynymi, głównymi źródłami wiedzy, ale stają się bardziej przewodnikami i mentorami, którzy pomagają młodym ludziom w edukacji (facilitators).

Na końcu scenariusza znajduje się literatura i wiele odnośników do stron internetowych, na których można znaleźć dodatkowe informacje. Aby pomagać uczniom odkrywać świat muzyki i szeroko pojętej wiedzy o muzyce, warto samemu wciąż odkrywać nowe obszary tych dziedzin. Tym razem z muzyką Feliksa Nowowiejskiego.

Informacje ogólne		
Temat	Jak Bałtyk zachwyił Feliksa Nowowiejskiego	
Adresat zajęć	Uczniowie 4-6 klasy w Szkołach Muzycznych I st.	
Miejsce i czas realizacji zajęć	Sala lekcyjna lub inna sala z możliwością odtwarzania utworów muzycznych 1 godzina lekcyjna	
Cel ogólny	<i>Zaznajomienie ucznia z postacią i wybranymi utworami z twórczości Feliksa Nowowiejskiego oraz umożliwienie doskonalenia zdolności słuchania ukierunkowanego, koncentracji i podzielności uwagi.</i>	
Cele szczegółowe	Wiadomości	Uczeń dowie się: 1. Kim był i gdzie działał Feliks Nowowiejski 2. Jakie dzieła z Nowowiejskiego szczególnie związane są z Bałtykiem

		3. Jaka legenda związana jest z Bałtykiem 3. Jakie są główne elementy dzieła operowego
	Umiejętności	Uczeń będzie umiał: 1.Sformułować krótką wypowiedź na temat Feliksa Nowowiejskiego 2. Wymienić kilka utworów Feliksa Nowowiejskiego 3.Krótko scharakteryzować operę
	Realizacja podstawy programowej	Uczeń zapozna się z utworami należącymi do polskiej literatury muzycznej, będzie rozwijał umiejętność opisywania dzieła i posługiwania się terminologią muzyczną. Będzie doskonalił umiejętność świadomego odbioru muzyki i jej wartościowania.Uczeń będzie budował świadomość dotyczącą korelacji muzyki z kulturą oraz będzie miał możliwość wyrażania własnych opinii dotyczących słuchanego utworów.
Metody/techniki pracy	<i>Minipogadanka</i> <i>Słuchanie utworu</i> <i>Praca z materiałami multimedialnymi</i> <i>Sprawdzenie wiadomości</i>	
Formy pracy	<input type="checkbox"/> zbiorowa całą klasą <input type="checkbox"/> indywidualna ucznia	
Środki dydaktyczne	1.nagranie “Czy ty mnie kochasz, dziewczyno” Feliksa Nowowiejskiego 2. nagranie uwertury do opery “Legenda Bałtyku” 3. prezentacja internetowa z muzyką Feliksa Nowowiejskiego (“Ojczyzna”) 4. karta pracy	
<b>Przygotowanie lekcji</b>		
1. Przygotowanie nagrań i zapewnienie dostępu do internetu: 1. aria Domana “ <a href="#">Czy Ty mnie kochasz dziewczyno</a> ” 2. uwertura do opery “Legenda Bałtyku” 3. prezentacja o Feliksie Nowowiejskim (film z internetu)		

<b>Przebieg lekcji</b>		
Faza przygotowawcza	<b>Wprowadzenie do tematu</b>	1.Sprawdzenie obecności 2.Podanie tematu lekcji 3.Zaprezentowanie arii “ <a href="#">Czy Ty mnie kochasz dziewczyno</a> ” 4.Rozmowa na temat usłyszanej kompozycji ze szczególnym zwróceniem uwagi na obsadę (tenor + orkiestra symfoniczna)
Faza zasadnicza	<b>Informacje o Legendzie Bałtyku F.Nowowiejskiego</b>	5. W nawiązaniu do wysłuchanego utworu przedstawić kontekst arii czytając legendę Bałtyku zwracając uwagę na główną postać Domana (vide załącznik nr.2) 6. Wskazanie na proces od legendy/ historii do libretta operowego i powstania opery, zwrócenie uwagi na rolę kompozytora (w tym wypadku Feliksa Nowowiejskiego) 7. Wymienienie innych elementów jakie występują w operze (uwertura, aria, recytatyw, balet, chór) 8. Uczniowie zapisują imię i nazwisko Feliksa Nowowiejskiego oraz tytuł opery.
	<b>Opera jak forma muzyczna</b>	9. Ukazanie roli współtwórców dzieła operowego (librecista, kompozytor, instrumentalista, śpiewak, dyrygent, scenograf, choreograf, reżyser, kostiumolog, tancerz, chórzysta, reżyser światła, autor multimediiów. (opcjonalny punkt scenariusza: powyższe zawody można wspólnie z uczniami pogrupować według kategorii: twórcy, realizatorzy, wykonawcy) 10. Rozmowa z dziećmi na temat każdego z w.w. zawodów (określenie rodzaju pracy i wypytanie dzieci w jakiej roli najbardziej by się widzieli) 11. Zaprezentowanie uwertury do Legendy

		<p>Bałtyku (fragmentu)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> można podczas słuchania zainscenizować pantomimę podczas której uczniowie wcielają się w muzyków orkiestry operowej oraz w postać dyrygenta (zachęcamy do skupionego słuchania)</li> <li><input type="checkbox"/> można zachęcić dzieci do odgrywania roli morza (w formie tanecznego, pantomimicznego poruszania się)</li> </ul>
	<p><b>Przedstawienie postaci Feliksa Nowowiejskiego</b></p>	<p>12. Krótko opowiedzieć o Feliksie Nowowiejskim zwracając uwagę na:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. jego podróże po Europie</li> <li>2. długie lata spędzone w Poznaniu</li> <li>3. wirtuozowską grę na organach</li> <li>4. działalność kompozytorską, dyrygencką i dydaktyczną (można zachęcić dzieci do rozmowy na temat wieloznaczności słowa “muzyk”)</li> <li>5. patriotyzm (Rota, Legenda Bałtyku)</li> <li>6. religijność (wyróżnienie przez papieża)</li> <li>7. (jeśli szkoła jest na terenie Warmii - wspomnieć o miejscu urodzenia: Barczewie)</li> <li>8. (jeśli szkoła jest w Poznaniu lub okolicach zaznaczyć również, że był związany silnie z tym miastem)</li> <li>9. (jeśli szkoła znajduje się w Krakowie wspomnieć, że w tym mieście był dyrektorem Towarzystwa Muzycznego)</li> </ol> <p>13. Oglądnięcie i posłuchanie “Ojczyzny” z plikiem prezentacji (fragment do ok.3’08’’) <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> przeczytać uczniom informacje z ekranu</li> <li><input type="checkbox"/> zwrócić uwagę na zapisaną w partyturze partię organów</li> </ul> </p>

Faza podsumowująca	Wypełnianie karty pracy	14. Rozdanie kart dzieciom (załącznik nr.3)
Praca domowa	Można kartę pracy rozdać jako zadanie domowe	

### Załącznik nr 1

Notka biograficzna o kompozytorze:

Feliks NOWOWIEJSKI urodził się 7 lutego 1877 roku na Warmii, a dokładnie w Barczewie.

Zmarł 18 stycznia 1946 roku w **Poznaniu**.

Uczył się grać na skrzypcach, fortepianie, organach, ale także na wiolonczeli i waltorni.

Jednym z wczesnych sukcesów była nagroda stowarzyszenia The British Musician za kompozycję „Pod sztandarem pokoju” (1898).

Kształcił się muzycznie między innymi w Berlinie. Podróżował też po Europie (np. Monachium, Paryż, Praga, Wiedeń) poznając między innymi Gustava Mahlera i Antoniego Dwořaka. W 1907 roku powstaje jedno z jego największych dzieł: **oratorium *Quo vadis?***

Trzy lata później kompozytor sięga po tekst ***Roty*** i opracowuje ten tekst muzycznie.

Większość swojego życia Feliks Nowowiejski był związany z **Poznaniem**, gdzie prowadził działalność pedagogiczną (Konserwatorium Poznańskie), dyrygencką (Miejska Orkiestra Symfoniczna), kompozytorską (pieśni, dzieła sceniczne, organowe i symfoniczne). W roku 1924 powstaje **opera *Legenda Bałtyku***.

Nowowiejski był wspaniałym organistą, znanym także z wysokich umiejętności improwizacyjnych. Jego koncerty były transmitowane przez Rozgłośnię Poznańską.

W 1935 roku, w związku z bogatym dorobkiem kompozycji religijnych Nowowiejskiego, papież nadał mu tytuł szambelana.

Kompozytor był ojcem pięciorga dzieci. Znano go jako człowieka o pogodnym usposobieniu.

Po śmierci został pochowany w Krypcie Zasłużonych Wielkopolan w Poznaniu.

### Załącznik nr 2

#### Legenda Bałtyku

Nad Bałtykiem, w pogańskich czasach, mieszkali Doman i Lubor. Doman był rybakiem, a Lubor kupcem. Również nad Bałtykiem mieszkała Bogna wraz ze swoim ojcem Mestwinem. Ojciec bardzo chciał, aby córka zgodziła się zostać żoną bogatego Lubora, który starał się o jej rękę. Aby pozbyć się Domana, który również pragnął dostać Bognę za żonę, Mestwin wysłał biednego rybaka po pierścień Juraty, która jest legendarną władczynią miasta o nazwie Wineta. Miasto to zostało zatopione przez Peruna. Doman przemierzając głębiny Bałtyku, zwycięsko pokonuje topielice i morskie potwory i odnajduje uśpioną czarami Juratę. Budzi ją pocałunkiem, a ona, wdzięczna za uwolnienie z zaklętego snu, wręcza mu upragniony pierścień. Doman wyrusza z powrotem na brzeg Bałtyku. W czasie jego nieobecności Lubor próbuje uwieść Bognę, ale ponieważ ona nie ulega mu, na znak zemsty, niszczy posąg bóstwa i rzuca niesprawiedliwe oskarżenie na Bognę. Bezwolny tłum wierzy w jego słowa i domaga się śmierci dziewczyny oskarżonej o świętokradztwo, aby przebłagać bóstwo. Doman powraca w samą porę i pokazuje czarodziejski pierścień. Jest to dowód na błogosławieństwo od bóstwa i Bogna jest ocalona.

\*ciekawostka: Wnuczka Feliksa Nowowiejskiego otrzymała imię Bogna :)

### Załącznik nr 3

Imię i nazwisko ucznia: .....

#### 1. Uzupełnij:

Feliks Nowowiejski był pisał utwory muzyczne, bo był .....

Wiele lat mieszkał w polskim mieście, które nazywa się .....

Pewnego dnia Feliks Nowowiejski usłyszał legendę o Domanie i Bognie i postanowił skomponować ..... zatytułowaną .....

Na lekcji słuchaliśmy ..... zatytułowanej “Czy Ty mnie kochasz dziewczyno?” - którą śpiewał tenor.

#### 2. Wybierz jakie inne zawody muzyczne wykonywał Feliks Nowowiejski zakreślając je kółkiem.

kamerzysta

nauczyciel muzyki

malarz

dyrygent

scenograf

Lista pomocnych źródeł	
<b>Wybrane utwory</b>	
<a href="#">Śmierć Ellenai</a>	
<a href="#">Hymn do Bałtyku</a>	
<a href="#">Kołysanka</a>	
<a href="#">“Czy ty mnie kochasz dziewczyno” - aria z opery “Legenda Bałtyku”</a>	
<a href="#">Uwertura do opery “Legendy Bałtyku”</a>	
<a href="#">Ojczyzna</a>	Film zawiera też notatkę o F.Nowowiejskim
<b>Inne materiały</b>	
<a href="#">Znani na Warmi - o Nowowiejskim</a>	film o kompozytorze
<a href="#">Materiały graficzne z archiwum rodziny Nowowiejskich</a>	
<a href="#">Nuty dostępne w PWM</a>	

<a href="#">Muzeum F.Nowowiejskiego w Poznaniu</a>	Muzeum F.Nowowiejskiego
<a href="#">Prezentacja o Nowowiejskim</a>	Prezi
<a href="#">Wywiad z autorką biografii o Feliksie Nowowiejskim</a>	
<b>Książki i teksty</b>	
“Teka Feliksa Nowowiejskiego” Iwona Fokt, Hanna Kostrzewska, Teresa Brodniewicz	Publikacja polsko-angielska
“Feliks Nowowiejski” Iwona Fokt	biografia kompozytora
<a href="#">Artykuł o "Śmierć Elei" F.Nowowiejskiego Krzysztof D. Szatravski</a>	
<b>Strony poświęcone kompozytorowi</b>	
<a href="#">Rok Feliksa Nowowiejskiego</a>	
<a href="#">Towarzystwo im. Feliksa Nowowiejskiego</a>	
<a href="#">Feliks Nowowiejski</a>	

Opracowanie: Lidia Kućmierz na zlecenie Instytutu Muzyki i Tańca w Warszawie